

Praktijkvaardigheden beoordelen: HOE??

Over praktijkopdrachten, observeren & beoordelingscriteria

10 maart 2025, VMBO festival

Judith Gulikers,
Education and Learning Sciences,
Wageningen Universiteit

Waarom praktijktoetsen?

1. Het examenprogramma heeft veel praktische handelingswerkwoorden.

De leerling....**creëert, verricht, maakt, assisteert**

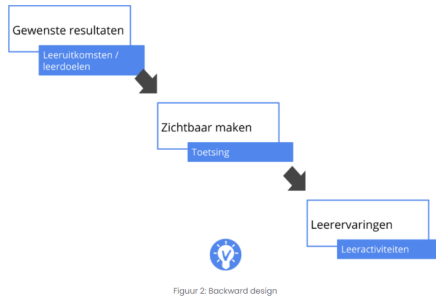
Dit vraagt om praktische toetsing

2. Praktische toetsen, met realistische complexiteit, motiveren tot het beste van jezelf laten zien!

Take home messages

Begin bij het eind

Wat wil ik ZIEN? En wat wil ik HOREN?

Observeren doe je met WACKER

Het examenprogramma bepaalt het WAT

Jullie bepalen het HOE: opdracht, criteria, procedure

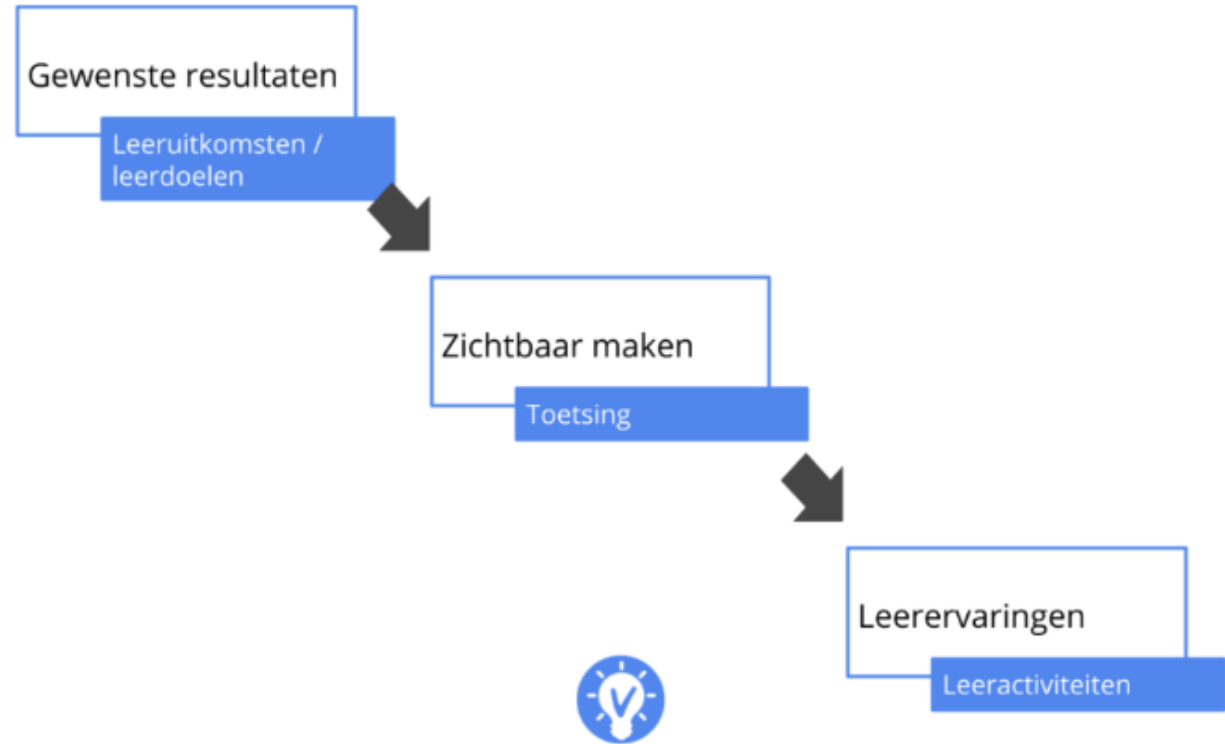
Aspecten goede beoordeling praktijktoetsen

Welke **handelingswerkwoorden** staan in de eindtermen? **Wat** moeten we dus met praktijktoetsen beoordelen?

1. **De praktijkopdracht:** lokt dit alle gedrag uit dat ik wil beoordelen (= dat in de eindtermen staat)?
 - Dilemma's aanbrengen?
 - Op school / praktijk / simulatie?
2. **De beoordelingscriteria:** kan iedere beoordelaar hiermee beoordelen of en in welke mate de leerling de deeltaken beheerst?
3. **De procedure:** Is de hele praktijkopdracht en beoordelingsprocedure helder voor een leerling en voor de beoordelaar?
4. **Rollen/valkuilen:** Hoe pak je de rol van beoordelaar en trap je niet in de valkuilen? (= andere workshop)

Backward design

Van achter naar voren:
beginnen bij criteria

Figuur 2: Backward design

Lucassen (2024), naar Wiggins
& McTighe (1998)

Oefening: docent als beoordelaar

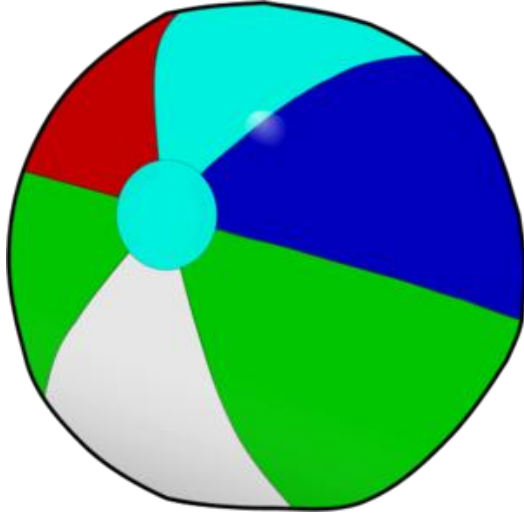
Waarnemen en oordeel geven

Wat zie je?

Hoe goed kun jij observeren?

Hoe vaak speelt het
witte team de bal
over?

Je ziet wat je wilt zien
Je kunt niet alles zien
Je aandacht is altijd selectief

DUS: bepaal vooraf goed WAT wil ik
zien?

Wat heb je daarvoor nodig?

1. Goede beoordelingscriteria

- Afgeleid van eindtermen: Wat is hierin het handelingswerkwoord?
- Wat wil ik zien?
- Wat wil ik horen/lezen?

2. Goede observatiecriteria

- Gebruik de “Wat wil ik zien” criteria

3. De WACKER methode

Profiel Gastheerschap (HBR)

gewoon een
voorbeeld

Profielvak: Horeca, bakkerij en recreatie	BB	KB	GL
Module 1: gastheerschap (v2020)			
Taak: een bijdrage leveren aan: - de bedrijfsvoering binnen een Horeca-, Bakkerij- en Recreatie omgeving een aangenaam verblijf en de verzorging van gasten - het uitvoeren van dagelijkse facilitaire werkzaamheden - het bereiden en serveren van kleine gerechten en drank			
P/HBR/1.2			
Deeltaak: een bijdrage leveren aan een aangenaam verblijf en de verzorging van de gasten.			
De kandidaat kan:			
1. gasten ontvangen	x	x	x
2. gasten plaatsen	x	x	x
3. vertrek van gasten begeleiden	x	x	x
4. anticiperen en inspelen op vragen, verzoeken, opmerkingen en problemen van gasten	x	x	x
5. een gastenverblijf inrichten, rekening houdend met het concept/formule van het bedrijf	x	x	x
6. een menu en drankenkaart maken en bijhouden	x	x	x
7. bestellingen opnemen	x	x	x
8. draag- en serveermethoden uitvoeren	x	x	x

Profielmodule HBR: gastheerschap

gewoon een
voorbeeld

Deeltaak:

een bijdrage leveren aan een aangenaam verblijf en de verzorging van de gasten

Éen van de eindtermen

een gastenverblijf inrichten, rekening houdend met het concept/formule van het bedrijf

Toetsmix

Simulatie proef. Voorbereiding van ontbijtzaal en ontvangst gasten in een B&B op school. Dit bestaat uit:

- I. Observatie van inrichting en ontvangst
- II. Reflectiegesprek nav uitvoering

Wat wil ik zien? Wat wil ik horen?

- De leerling hanteert alle materiaal bij de inrichting netjes
- De leerling prepareert de zaal op zo'n manier dat de gasten zelfstandig hun ontbijt kunnen verzorgen
- De leerling maakt efficiënt gebruik van de ruimte

- De leerling kan toelichten wat het concept van het betreffende bedrijf is en hoe hij/zij hiermee rekening heeft gehouden bij de inrichting

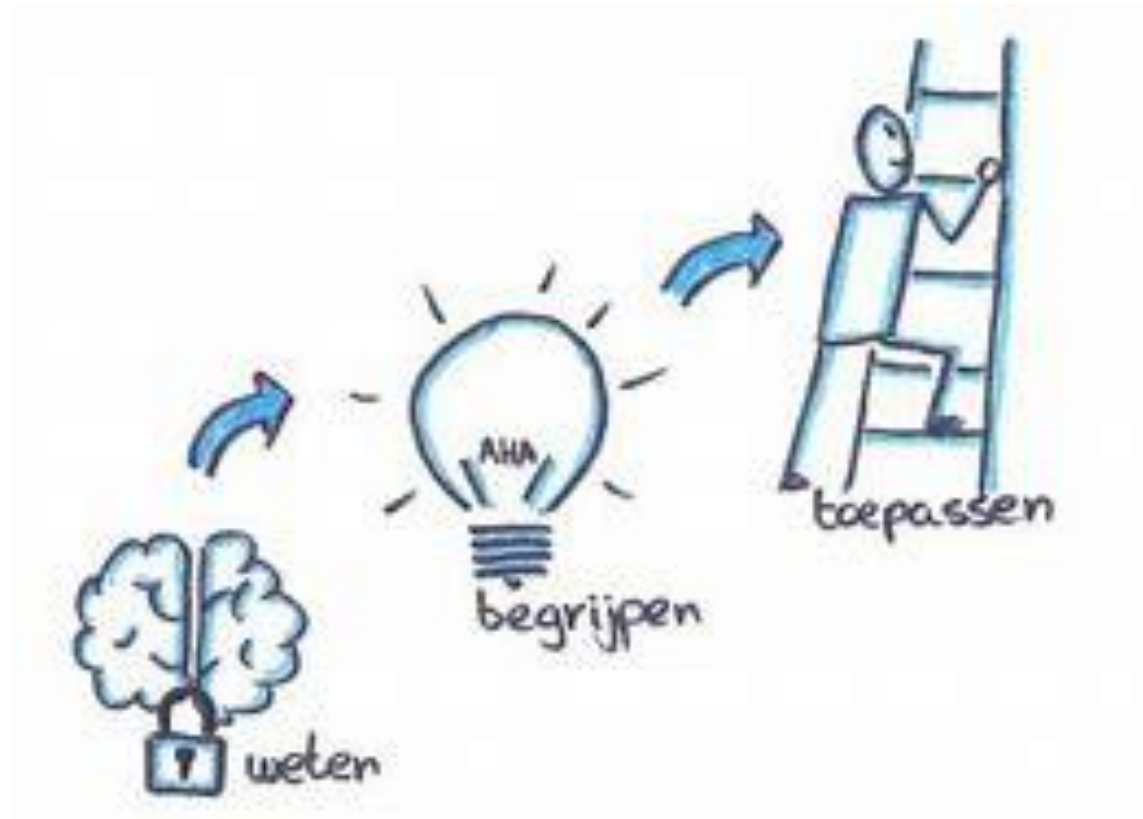

Zo wordt het **NOG** beter

Bespreek vooraf met betrokken beoordelaars hoe je deze criteria interpreteert. Wat is "netjes", wanneer vind je een "toelichting" goed of niet goed?

En: Wat betekent dit voor BB/ KB/ GL niveau? En voor de praktijkopdracht die je maakt?

Jouw eigen voorbeeld

De WACKER methode

- Waarnemen
- Aantekeningen maken
- Classificeren
- Kwalificeren
- Evalueren
- Rapporteren

Zo wordt het NOG beter (en makkelijker!)

Gebruik je "Wat wil ik zien" beoordelingscriteria voor een observatieschema

→ Zorgt dat je gericht observeert

→ Maakt classificeren makkelijker en beoordelen beter

Wat wil je HOREN (/ Lezen)?

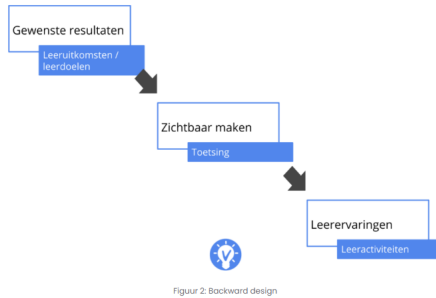
Zo wordt het **NOG** beter (en makkelijker!)

Gebruik je “Wat wil ik HOREN” beoordelingscriteria voor een CGI/
reflectievragen

- Vergroot vergelijkbaarheid tussen leerlingen / gesprekken
- Bepaal hiermee “wat onvoldoende is”
- Zorgt dat je gerichte vragen stelt
- Verzand niet in kennis overhoren

Take home messages

Begin bij het eind

Wat wil ik ZIEN? En wat wil ik HOREN?

Observeren doe je met WACKER

**Het nieuwe examenprogramma vraagt om meer
praktijktoesting: GRIJP DIE KANS en laat je leerlingen stralen**

Judith.gulikers@wur.nl

Referenties

- Lucassen, M. (2024). Backward design: Wat is het, hoe gebruik je het, en waarom?
- Wiggins, G. & McTighe, J. (1998). Backward Design. In Understanding by Design (pp. 13-34). ASCD.
- Van Schilt-Mol, T, Beekman, K., Joosten-ten Brinke, D., Schildkamp, K., Gulikers, J., Hopster, D., van Berkel, H., & Bax, A. (2025). Toetsen in het Voortgezet Onderwijs. Boom Uitgevers.

